

Nr 35/1967

Å l a n d s l a n d s k a p s s t y r e l -
s e s framställning till Ålands landsting med
förslag till landskapslag angående ändring av
landskapslagen om allmänna vägar i landskapet
Åland.

Genom lag angående ändring av lagen om allmänna vägar (FFS 310/67) har de stadganden i rikets lag om allmänna vägar, som gäller anslutning av enskild väg till allmän väg undergått särskilda ändringar. Dessa har motiverats av att den enorma trafikökningen i hög grad ökat antalet trafikolyckor särskilt i vägkorsningar och -anslutningar. Man har genom lagändringen velat såväl på landsvägar som i vissa fall även på bygdevägar underkasta väganslutningarna en effektivare kontroll än hittills.

Sagda förhållanden gäller kanske icke i samma grad landskapet, även om det ökade antalet väganslutningar till de nybyggda huvudlederna i viss mån kräver en översyn och en motsvarande komplettering av bestämmelserna i landskapslagen om allmänna vägar i landskapet Åland (23/57).

Enligt 50 § i sistsagda landskapslag har landskapsstyrelsen för tillgodoseende av trafiksäkerheten eller av andra skäl rätt att i fråga om viss allmän väg eller del därav förordna, att till densamma icke må anslutas enskild väg utan landskapsstyrelsens tillstånd eller att därtill ansluten enskild vägkorsning icke må användas för sitt ändamål utan att särskilt tillstånd inhämtas, eller också att förordna om reglering av utfarten till den allmänna vägen. Samtidigt som förenämnda åtgärder vidtages, skall en plan för ifrågavarande reglering godkännas av landskapsstyrelsen.

Då det är fråga om anslutning av enskild väg till sådan allmän väg, för vilken förenämnt förbud icke utfärdats, stadgas i 52 § att anslutningen vid vägskälet bör utföras på ett sådant sätt, att den fara, som den enskilda vägen förorsakar samfärdseln såvitt möjligt skall förebyggas. På grund av att anslutning av enskild väg speciellt till sådan allmän väg, för vilken förbud icke utfärdats, kunnat ske utan tillräcklig ledning och övervakning, finns det skäl att också för landskaps del göra en översyn av motsvarande stadganden särskilt till denna del. I nu föreliggande lagförslag skulle regleringen av de enskilda vägarna bibehållas i huvudsak enligt gällande lag, dock med vissa kompletteringar. Sålunda skulle, innan ett förordnande eller förbud utfärdas, vederbörande fastighetsägare och vid behov vederbörande kommun höras. Därjämte skulle i förordnandet angivas, på vilket ställe

-2-

av en landsväg en enskild väg får anslutas till vägen och tidigare anslutning användas. Genom ett till förordnandet anknutet förbud skulle anslutningar på andra ställen av vägen kunna förhindras. Enligt förslaget skulle dock väghållningsmyndigheten vid ändrade förhållanden undantagsvis kunna tillåta anslutning under de förutsättningar som framgår av den föreslagna ändringen av 52 § 1 mom.

Likaså skulle liksom enligt gällande landskapslag användningen av en tidigare anslutning kunna förbjudas. Då en avbruten vägförbindelse borde ersättas med en annan motsvarande förbindelse, föreslås, att landskapsstyrelsen godkänner en regleringsplan, vari förordnas om byggande av en ny enskild väg eller anslutning eller rätt konstitueras till tidigare befintlig enskild väg. Den nya förbindelsen skulle liksom hittills bekostas av landskapet och även verkställas på åtgärd av landskapsstyrelsen (66 §). För undvikande av att en enskild vägförbindelse blir avbruten föreslås, att förbud mot användning av anslutning skulle träda i kraft först när regleringsplanen blivit genomförd. Temporärt förbud skulle dock kunna utfärdas redan därförinnan, om det anses nödvändigt i samband med byggandet av allmän väg och under förutsättning att tillfällig förbindelse ordnats (50 § 2 mom.).

Då det gäller handläggning av ärenden angående regleringsplan, har den nu gällande ordningen i huvudsak bibehållits. Landskapsstyrelsen skulle dock utfärda ett förordnande eller förbud efter anslag (114 §). Om väghållningsmyndighet icke beviljar undantag från anslutningsförbudet, skulle den, som sökt sådant tillstånd, äga rätt att draga saken under landskapsstyrelsens prövning (52 § 6 mom.).

Då det ur trafiksäkerhetssynpunkt är av särskild vikt, att reglering underkastade anslutningar snabbt kommer under kontroll, föreslås ändring av 115 § 2 mom., så att förbud eller förordnande kan verkställas utan hinder av eventuella besvär. Sålunda bleve det möjligt, att då nyttjande av tidigare anslutning förbjödes få regleringsplanen antagen så snart som möjligt.

Omedelbart efter det att regleringsbeslutet vunnit laga kraft, skulle enligt nu föreliggande lagförslag väghållaren få rätt att övertaga därför erforderligt område (51 § 1 mom.). I de fall reglering av enskilda vägar genomföres i samband med byggande av allmän väg, borde likväl väghållaren i allmänhet få rätt att övertaga området samtidigt som området för den allmänna vägen övertages. Därför föreslås, att landskapsstyrelsen, om vägande skäl föreligger, skulle kunna förklara sitt regleringsbeslut såsom verkställighetsgillt, trots att besvär skulle

kunna anföras över detsamma (115 § 4 mom.). Enligt 30 § 2 mom. kan väghållare berättigas att på visst område taga väghållningsmaterial i begränsad omfattning eller honom givas rätt till enskild väg, som är nödig för väghållningen. Då det icke ansetts klart framgå, huruvida dessa rättigheter kan givas även för förverkligandet av regleringsplan för enskilda vägar, föreslås lagrummet i detta avseende förtydligat.

Av trafiksäkerhetsskäl har övervakningen av väganslutningarna i lagförslaget utsträckts att gälla även sådana vägar och delar av dem, som icke beröres av i 50 § 1 mom. avsedda förbud. Enligt lagförslaget skulle sålunda all anslutning till allmän väg bygga på principen om tillstånd för anslutningen. I enlighet härmed föreslås att för all ny anslutning till allmänna vägar fordras vägmyndighets tillstånd, vilket alltid borde beviljas, då lagstadgade förutsättningar föreligger, d.v.s. då anslutningen är nödvändig för nyttjande av fastighet och anslutningen fyller de trafiksäkerhetsfordringar, som upptagits i 52 § 2 mom. Såsom av det ovannämnda framgår skulle nu föreslagna stadganden om anslutning till landsväg komma att gälla bygdevägar endast med stöd av särskilt i undantagsfall meddelat beslut av landskapsstyrelsen. Ifall ett sådant beslut icke givits, skulle anslutningsstadgandena i fråga om bygdevägar i sak ha samma innehåll som för närvarande.

Bestämmelserna i lagförslaget om anslutning av enskild väg till allmän väg eller om nyttjande av till sådan ledande enskild vägs anslutning, skulle gälla även anläggande av enskild väg på vägområde, som avses i fastställd vägplan. I detta avseende skulle förslaget i sak komma att överensstämma med motsvarande stadganden om byggande av hus i lagens 43 §. Ytterligare har intagits ett stadgande, som är tillämpligt på väganslutningar, vilka påkallas av lantbruket, samt ett stadgande om rätt för sakägare att också i dessa fall draga väghållningsmyndighetens avgörande under landskapsstyrelsens prövning (52 § 6 mom.). Den komplettering av straffstadgandena, som blir nödvändig på grund av de föreslagna ändringarna, upptages i lagförslagets 108 §.

Enligt gällande lydelse av 115 § 1 mom. utgör besvär över landskapsstyrelsen beslut icke hinder för verkställighet, såframt ej den, som handlägger besvären annorlunda förordnat. Från denna regel undantages dock fastställande av vägplan. Enligt den i riket genomförda ändringen har motsvarande myndighet i dessa fall mininsteriet för kommunikationsväsendet och allmänna arbetena, rätt att, då det med hänsyn till selsättningens tryggnade eller av annat särskilt skäl anses brådskande, besluta, att besvär över beslut om fastställande av vägplan ej utgör

hinder för beslutets verkställande, såframt icke den myndighet, som handlägger besvären annorlunda förordnar. Då det finns skäl, att landskapsstyrelsen medgives samma rätt att besluta om verkställighet, föreslår landskapsstyrelsen en motsvarande ändring av 115 § 3 mom.

I samband med förenämnda ändringsförslag har landskapsstyrelsen funnit det påkallat föreslå tre tilläggsmoment till 29 §, enligt vilka förhandssyn skulle kunna verkställas före egentlig vägförrättning, för att värdera byggnad, upplag, anordningar, växande gröda och annan växtlighet på område, som skall tagas i besittning för väg. Enligt 29 § 6 mom. skulle synen förrättas av vägingenjören, vägnämndens ordförande och vederbörande fastighetsägare, samt av vägingenjören kallad ojävig person, som i allmänhet bör vara lantmäteringenjören i distriktet. Motsvarande stadganden i rikets väglagstiftning ingår i 67 § förordningen den 30 december 1957 (FFS 482/57).

Med hänvisning till det ovan anförda får landskapsstyrelsen vördsam förelägga Landstinget till antagande nedanstående.

L a n d s k a p s l a g

angående ändring av landskapslagen om allmänna vägar i landskapet Åland.

I enlighet med Ålands landstings beslut ändras 30 § 2 mom., 50 §, 51 §, 52 §, 66 §, 100 § 1 mom., 108 §, 114 och 115 §§ samt 121 § 2 mom. landskapslagen den 17 juli 1957 om allmänna vägar i landskapet Åland (23/57), 50 § sådan den lyder i landskapslagen den 16 april 1964 (15/64) och 52 § sådan den lyder i landskapslagen den 4 juli 1962 (40/62) samt fogas till 9 § nya 5, 6 och 7 mom. såsom följer.

29 §.

Skall, innan vägförrättning hålles, från område, som tages i besittning, i stöd av 3 mom. avlägsnas byggnad, upplag, anordningar, växande gröda eller annan växtlighet och har överenskommelse ej träffats om ersättning för skada och men, som föranledes av områdets överlåtelse och vägens byggande, skall, om det befinnes nödigt, för senare uppskattning av ersättningen hållas syn på platsen för utrönande av beskaffenheten av den mark, över vilken vägen kommer att löpa, och den egendom, som för vägarbetets skull skall avlägsnas, samt deras skick.

Synen förrättas av vägingenjören eller av honom förordnad person tillsammans med vägnämndens ordförande och en av vägingenjören utsedd ojävig sakkunnig. Vederbörande fastighetsägare och ^{skola}-innehavare/beredas tillfälle att bliva vid syneförrättningen hörda.

Innan väghållaren vidtager åtgärder för avlägsnande av egendom på det i besittning tagna området, skall saken såvitt möjligt meddelas vederbörande fastighetsägare och -innehavare och såvida överenskommelse om egendomens avlägsnande icke nås, vid behov utsättas skälig och med hänsyn till vägarbetets utförande lämplig termin, efter vars utgång egendomen avlägsnas genom väghållarens försorg.

30 §.

Är väghållaren i behov av rätt att för väghållningen eller för genomförande av i 50 § 2 mom. nämnd regleringsplan från visst område taga väghållningsämne i begränsad mängd eller i behov av rätt till enskild väg, må sådan rätt grundas i samma ordning, som gäller ifråga om rätt till vägs biområde.

50 §.

För främjande av trafiken och trafiksäkerheten på väg må landskapsstyrelsen genom beslut meddela förordnande om eller förbud mot anslut-

ning av enskilda vägar till landsväg, som löper eller skall byggas utom stads- eller byggnadsplanlagt område eller till del därav, och angående användningen av dit ledande enskilda vägars anslutningar. På synnerliga skäl må landskapsstyrelsen besluta att stadgandena i detta moment må tillämpas även på viss bygdeväg eller del därav.

Förbjudes användning av tidigare befintlig anslutning av enskild väg utom stads- eller byggnadsplanlagt område, skall för upprätthållande av vägförbindelse uppgöras en regleringsplan, vari efter behov bestämmes om byggande av enskild väg eller anslutning eller om grundande av rätt till tidigare befintlig enskild väg, och skall planen godkännas av landskapsstyrelsen. Sedan regleringsplanen blivit förverkligad, må förbjuden anslutning avlägsnas eller användningen därav hindras på åtgärd av väghållningsmyndigheten. Finner väghållningsmyndigheten det nödvändigt och om godtagbar vägförbindelse blivit tillfälligt ordnad, må densamma i samband med byggande av väg interimistiskt vidtaga nämnda åtgärder.

Innan i 1 mom. nämnt beslut av landskapsstyrelsen meddelas eller regleringsplan godkännes, skola vederbörande fastighetsägare och övriga sakägare beredas tillfälle att bliva hörda i saken, och meddelande därom skall delgivas dem personligen eller genom kungörelse på kommunens anslagstavla på sätt i lagen om offentliga kungörelser (FFS 34/25) är stadgat. Angående anslag av kungörelse skall tillkännagivande dessutom på åtgärd av landskapsstyrelsen i god tid införas i en i landskapet allmänt spridd tidning och skriftligt meddelande tillställas sådan sakägare från annan kommun, vars boningsort är nämnd i handlingarna eller eljest känd. Innan i 1 och 2 mom. avsedda beslut meddelas, skall kommunens utlåtande i saken vid behov inhämtas.

Ifrågavarande fastighetsägare och andra sakägare skola om landskapsstyrelsens beslut angående godkännande av regleringsplan underrättas med iakttagande av stadgandena i 3 mom.

51 §.

Då regleringsplan godkänts genom beslut, som vunnit laga kraft eller som kan verkställas utan hinder av besvär, äger väghållaren rätt att taga i besittning område, som erfordras för byggande av enskild väg eller anslutning i enlighet med regleringsplanen, till dess sagda väg eller anslutning blivit byggd.

Med anledning av regleringsplanen skall vid behov vägförrättning hållas, vid vilken utöver vad i 5 kap. stadgas skall iakttas vad i riket är stadgat angående ärenden, som berör enskilda vägar.

52 §.

Utan hinder av förbud, som avses i 50 § 1 mom., må väghållningsmyndigheten, då förändrade förhållanden eller andra vägande skäl det påkalla, tillåta anslutning av enskild väg till förbud underkastad allmän väg eller användning av förbjuden anslutning, ifall ett ändamålsenligt nyttjande av fastighet det kräver och den därav förorsakade faran för trafiksäkerheten provas vara ringa.

För anslutning av enskild väg till landsväg, för vilken förbud enligt 50 § 1 mom. icke meddelats, erfordras väghållningsmyndighetens tillstånd. Tillståndet, i vilket nödigbefunna villkor må intagas, skall beviljas om anslutningen är nödig för nyttjande av fastighet och sikten från anslutningen över landsvägen är tillräckligt fri åt bägge hållen samt anslutningens läge i förhållande till andra korsningar och anslutningar är sådant, att trafiksäkerheten icke äventyras. På synnerliga skäl må landskapsstyrelsen besluta att stadgandena i detta moment skola tillämpas även på viss bygdeväg eller del därav. Skall enskild väg anslutas till bygdeväg och föreligger icke sådant beslut av landskapsstyrelsen, skall anslutningen vid vägskälet utföras enligt väghållningsmyndighetens anvisningar på sådant sätt, att den fara för trafiken, som den enskilda vägen förorsakar, i största möjliga mån undvikas.

De konstruktioner och anordningar inom allmän vägs område, vilka erfordras för enskild vägs anslutning till allmän väg, är den, som håller den enskilda vägen pliktig att utföra och underhålla enligt väghållningsmyndighetens anvisningar på så sätt, att de icke innebära fara för trafiken på den allmänna vägen eller för dess hållande i skick, och det arbete som härav föranledes må väghållningsmyndigheten, om skäl därtill föreligger, utföra på vederbörandes bekostnad. Ansluter sig tidigare förefintlig enskild väg till allmän väg så, att därav förorsakas fara för trafiken, är den, som håller den enskilda vägen pliktig att i enlighet med väghållningsmyndighetens anvisningar vidtaga åtgärder för anslutningens utförande på sådant sätt, att faran såvitt möjligt undvikas.

Bygges allmän väg så, att den avskär tidigare befintlig enskild väg, eller breddas, höjes eller sänkes allmän väg så, att tillträde till denna från tidigare förefintlig enskild väg avsevärt försvåras, ankommer det på väghållaren för den allmänna vägen att på egen bekostnad draga försorg om att den enskilda vägen ledes över den allmänna vägen eller att för dess anslutning till den allmänna vägen nödiga anordningar och därmed sammanhängande arbeten utföras. Vad i detta moment stadgas om enskild väg, gäller i tillämpliga delar byggnadsplaneväg.

Vad i denna lag stadgas om anslutning av enskild väg till allmän väg

eller om nyttjande av till allmän väg ledande enskild vägs anslutning, gäller i tillämpliga delar även byggande av enskild väg på vägområde, som avses i fastställd vägplan. Med enskild väg avses i denna lag även sådan med enskild väg jämförlig väg eller anslutning, som endast ägaren eller innehavaren av fastighet äger rätt att nyttja. Dock må utan hinder av stadgandena i 50 § 1 mom. och denna paragrafs 2 mom. i enlighet med väghållningsmyndighetens anvisningar till väg göras sådan anslutning, som användes uteslutande för körslor inom lant- eller skogsbruk (lantbruksanslutning), såframt icke anslutningen medför betydande fara för trafiksäkerheten.

Sakägare har rätt att hänskjuta väghållningsmyndighetens med stöd av denna paragraf träffade avgörande eller givna anvisningar till landskapsstyrelsens prövning.

66 §.

Där med anledning av reglering, som avses i 35 §, eller i enlighet med 50 § 2 mom. ny enskild väg eller anslutning anlägges eller redan förefintlig sådan ändras och arbetet ej utföres av väghållningsmyndigheten, vare fastighetens ägare eller annan part, om denne på grund därav åsamkas kostnader, berättigad att av väghållaren utfå skälig ersättning härför. Föranleder förbud, som omförmäles i 50 § 1 mom., betydande men vid nyttjandet av fastighet, som därförinnan haft anslutning till allmän väg, är fastighetens ägare berättigad att av väghållaren erhålla ersättning jämväl härför.

100 §.

Vid bestämmandet av kostnaderna för väghållning beaktas icke allmänna förvaltningskostnader eller kostnader för vägundersökningar, ej heller utgifter för anskaffning och underhåll av byggnader, bilar och arbetsmaskiner, som äro erforderliga för väghållningen eller för anskaffning och flyttning av färja samt dess hållande i brukbart skick.

- - - - -

108 §.

Den som

1) bryter mot i stöd av 50 § 1 mom. meddelat förbud att bygga anslutning eller, efter det regleringsplan genomförts, att nyttja anslutning eller mot förbud, förordnande eller tillstånd, som stadgats i eller utfärdats med stöd av 52 §, 53 §, 54 § 1 mom., 58 § 2 mom. eller 59 §;

2) mot bättre vetande eller av grov vårdslöshet förfar i strid med förbud, som stadgats i eller utfärdats med stöd av 41, 43 eller 44 §§;

3) olovligen befar bro eller färja med tyngre fordon eller lass än

vad som angivits vara tillåtet; eller

4) olovligen på väg framför arbetsmaskin eller annat sådant redskap, som med hänsyn till vikt eller konstruktion är ägnat att skada vägen, straffes, såframt strängare straff därför icke annorstädes är stadgat, med högst 100 dagsböter.

114 §.

Beslut om fastställande av vägplan, förändring av enskild väg till allmän eller indragning av väg samt beslut, som meddelas med stöd av 50 § 1 mom. eller med stöd av 52 § 2 mom., ävensom beslut, varigenom i 94 § omförmäld klassindelning fastställles, skola meddelas efter anslag, och besvärstiden räknas därvid från den dag, då beslutet meddelades.

115 §.

Besvär över landskapsstyrelsens beslut i ärende, som avses i denna lag, utgöra ej hinder för beslutets verkställande, såframt ej den myndighet, som handlägger besvären, annorlunda förordnar.

Lag samma vare i fråga om besvär över annan myndighets beslut, som meddelats enligt 23 eller 30 §§ stadgandet i 41 § 1 mom. om ökning av där angivet avstånd, 44 §, 49 § 1 mom., stadgandet i 50 § 1 mom. om meddelande av där nämnda förordnanden eller förbud, 59 § eller 102 § 1 mom. eller beslut, som gäller fastställande av vägplan eller byggande av väg.

Vad i 1 mom. är stadgat äger icke tillämpning på landskapsstyrelsens beslut, varigenom landsväg eller enskild väg ändrats till bygdeväg eller allmän väg indragits, därest kommun är besvärande, ej heller på beslut, varigenom landskapsstyrelsen fastställt vägplan. Anses byggande av väg med hänsyn till sysselsättningens trygghet eller av annat särskilt skäl brådskande, må landskapsstyrelsen dock bestämma, att besvär över beslut om fastställande av vägplan ej utgöra hinder för beslutets verkställande, såframt icke den myndighet, som handlägger besvären annorlunda förordnar.

I beslut, som meddelas med stöd av 42 § 2 och 3 mom. eller 109 § 1 mom. samt, av vägande skäl, i beslut, varigenom i 50 § 2 mom. nämnd regleringsplan godkännes, må förordnas, att beslutet går i verkställighet utan hinder av anförda besvär.

121 §.

- - - - - till
Jämväl efter det att beslut om ändring av kommunalvägs förändrande/-
bygdeväg trätt i kraft, skall äldre lag tillämpas ifråga om ersättning,
som föranledes av överlåtelse av område eller inskränkning av nyttjan-

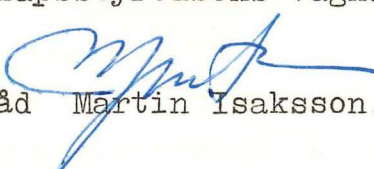
derätt enligt 6 § landskapslagen innehållande särskilda stadganden angående vägväsendet i landskapet Åland (1/29) eller vartill eljest uppkommit rätt, innan beslutet trädde i kraft, eller då fråga är om debitering, uppbörd eller redovisning av kostnaderna för avhjälpande av bristfälligheter, vilka yppats vid enligt äldre landskapslag förrättade vägsyner på kommunalvägar och av andra av väghållningen beträffande kommunalväg föranledda utbetalningar. Detsamma skall gälla i det fall, att vid iståndsättning av kommunal väg, som förklarats för bygdeväg, i sådant lagenligt skick som överlåtelsen påkallar, använts område utan landskapsstyrelsens beslut eller med avvikelse från sådant, och bör dylikt område, beträffande vilket vad i 31 § av denna lag är stadgat skall tillämpas, anses höra till bygdeväg räknat från början av följande månad efter den mottaningssyn, vid vilken vägen blivit godkänd. Från samma tidpunkt bör motsvarande del av kommunalväg anses upphöra att vara allmän väg, såframt ej annorlunda bestämts.

- - - - -

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1968. Förordnande, som utfärdats med stöd av tidigare gällande lydelse av 50 § 1 mom., skall fortfarande äga tillämpning, såframt icke annat följer av denna lag. Angående avvikelse från förordnandet beslutar likväl väghållningsmyndigheten i enlighet med 52 § 1 mom., och förordnandet må ändras eller upphävas genom beslut av landskapsstyrelsen med iakttagande av den ordning, som stadgas i 50 §.

Mariehamn den 6 november 1967.

På landskapsstyrelsens vägnar:

Lantråd Martin Isaksson.

Lagberedningssekreterare Sune Carlsson.